

Vad är riskbedömningar? Hur gör vi idag?

Yvonne Ohlsson
SWECO VBB VIAK

Vad är riskbedömningar. Hur gör vi idag?

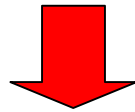
1. Vad omfattar en riskbedömning?
2. Riktvärden
 - 1 Bakgrund till generella riktvärdena
 - 1 Platsspecifika riktvärden

Kort bensträckare...

3. Hur gör vi idag? Varför platsspecifika bedömningar? Problem?
4. Slutsatser, rekommendationer & frågor

Vad omfattar en riskbedömning

- Föroreningars farlighet & mängd
- Spridnings- respektive exponeringsvägar



Människor och miljö

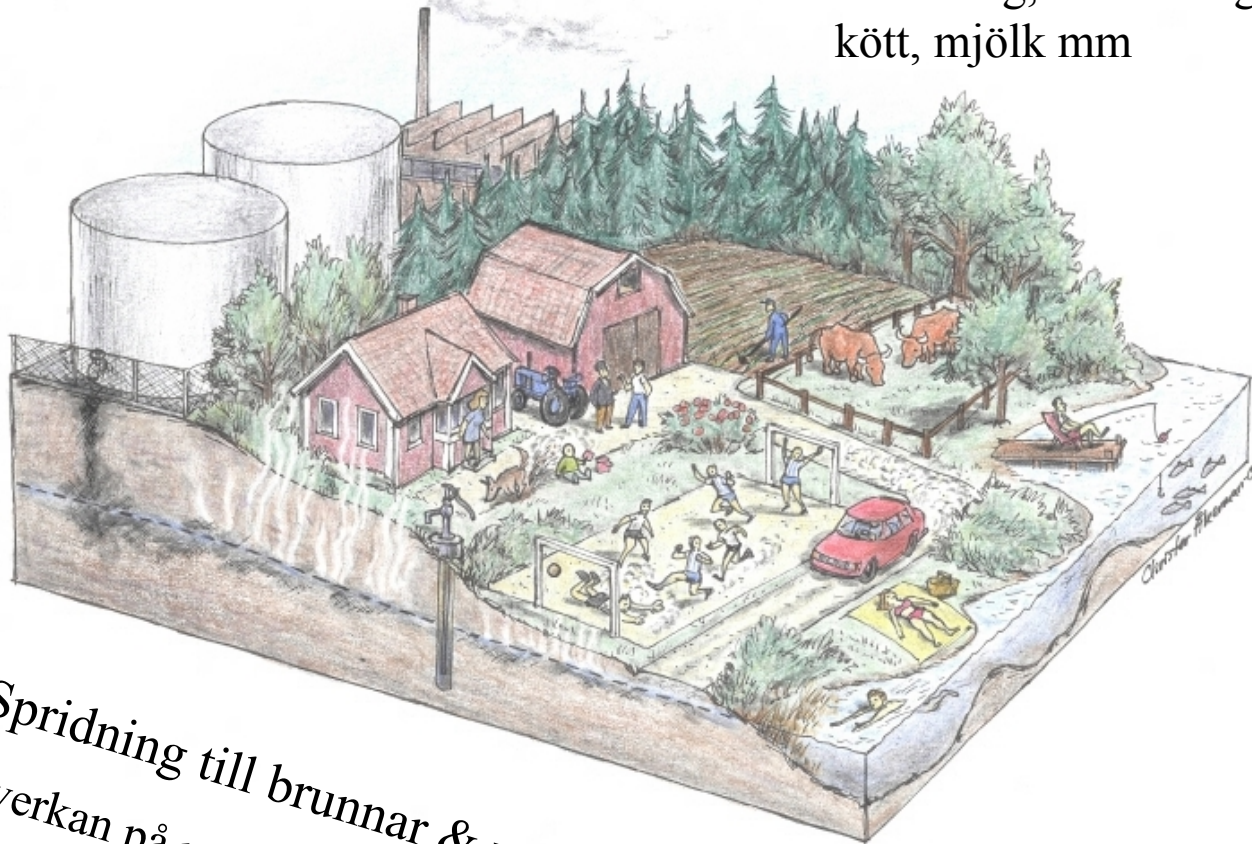
Tidsperspektiv

- Idag
- Vid planerad markanvändning
- I ett långtidsperspektiv

Människors känslighet
Miljöns skyddsvärde

Exponeringsvägar och spridning

1 Upptag av föroreningar via huden, inandning, direktintag, via fisk, grönsaker, kött, mjölk mm



1 Spridning till brunnar & ytvatten
1 Påverkan på markmiljön

Riskbedömningen besvarar:

Vilka och hur stora är riskerna med dagens och framtidens situation om inga åtgärder vidtas?

Hur låga bör nivåerna vara på objektet för att inte utgöra någon risk för människor och miljö?

Vilka risker medför en viss åtgärd/ett visst beslut?

Vilka är riskerna när åtgärden är utförd?

Ambitionsnivå

Beror på syfte

- 1 Kvalitativ bedömning
- 1 Förenklad riskbedömning +
noggrannare bedömning av viss
exponeringsväg/spridningsrisk
- 1 Fördjupad riskbedömning

Varje objekt är unikt!

Var läggs tyngden på arbetet?

Kvalitativ bedömning nödvändig som grund för en riskbedömning

- 1 Diskussioner med berörda parter om förutsättningarna för riskbedömningen**

Riskbedömning mer än bara riktvärden

=> Undvik fokusering på riktvärden

”Checklista”, riskbedömning

1. Nulägesbeskrivning

1 Förorenings-situation

2. Risker med dagens situation

3. Risker vid planerad markanvändning

1 Om ingen åtgärd

1 Vid föreslagen åtgärd

4. Modell & riktvärden (?)

1 Modell sätts upp för exponering och spridning

1 Riktvärde beräknas (om nödvändigt)

- Exponering för människor
- Spridningsvägar
- Känsliga grupper
- Halter och mängder och farlighet

Metodik/arbetsordning...

1. **Kvalitativ beskrivning av området och riskerna.
Identifiera möjliga spridnings- och exponeringsvägar**
2. **Överslagsberäkningar med antagna/uppskattade
platsspecifika parametrar**
3. **Identifiera styrande parametrar**
4. **Förfinna ev. platsspecifika data för styrande
parametrar**
5. **Förfinna ev. beräkningsmodeller för styrande
parametrar**

***Dock ej "kokbok" för riskbedömningar. Kvalificerade
bedömningar krävs alltid och varje objekt är unikt***

Hur gör vi idag?

- Oftast görs förenklade riskbedömningar där generella riktvärden ofta används som gränsvärden
- Ökning av antalet fördjupade riskbedömningar/platsspecifika riktvärden senaste åren
- Fördjupade riskbedömningar oftare ”krav” från myndigheter

Varför fördjupade riskbedömningar?

- 1 Ofta ekonomisk fråga
 - 1 Dyrt att sanera & många förorenade områden
- 1 Speciella exponeringsvägar eller känsliga objekt
- 1 ”Nya” ämnen / andra förekomstformer

Metodik

Riskbedömningarna följer oftast i stort NVs principer

Riktvärden beräknas ofta med samma modell som använts för de generella riktvärdena

Generella modellen frångås ibland map spridningsberäkningar. Mer sällan map humantoxikologiska aspekter

Problem?

- Mer konkret att arbeta med och efterfråga kvantifiering => fokusering på riktvärden
- Risk = sannolikhet · konsekvens. Oftast mer fokus på konsekvens än sannolikhet
- Scenariohändelser beaktas sällan

Problem?

- Riskbedömning av nuläget saknas ofta
- Totala belastningen på t.ex. recipient svår att bedöma
- Svårt bedöma och tolka markmiljöriskerna
- Ofta kort tid & liten budget för riskbedömningen
- Riskbedömningen kommer in sent och är ofta en fristående utredning

Råd till beställare

- Efterfråga riskbedömning och inte endast riktvärden
- Diskutera med konsulten om vad de anser bör ingå och vilket underlag som krävs
- Det är inte alltid en omfattande riskbedömning som krävs, men den bör komma in i ett tidigt skede

Råd till myndigheter

- 1 **Kräv att antaganden och beräkningar redovisas och motiveras**
- 1 **Riktvärden inte nödvändigtvis detsamma som åtgärds mål (riskvärdering krävs också)**

Råd till konsulter

- 1 **Var tydlig mot beställaren om vad som krävs för en bra riskbedömning**
- 1 **Påtala skillnaden mellan riskbedömning, riktvärden & åtgärds mål**
- 1 **Redovisa antaganden & osäkerheter**
- 1 **Redovisa hur riktvärdena bör hanteras (extremhalter, medianhalter etc.)**

Slutsatser

Väl utförd platsspecifik bedömning gör att saneringsåtgärder utförs och pengar satsas där de gör nytta

Spridning till omgivningen viktig komponent i bedömningen

Beräkningsmodeller ger sken av exakthet, som ej motsvaras av verkligheten. Viktigt att relatera riktvärden till gjorda antaganden och förstå deras begränsningar och tillämpning

Viktigt område att vidareutveckla med tanke på den stora kostnad de många förorenade områdena medför